

Bruxelles, 19 martie 2021
(OR. en)

6844/1/21
REV 1

CO EUR-PREP 12
POLGEN 36
ECOFIN 224
UEM 49
SOC 123
EMPL 86
COMPET 159
ENV 129
EDUC 77
RECH 90
ENER 66
JAI 246

NOTĂ

Sursă:	Secretariatul General al Consiliului
Destinatar:	Delegațiile
Subiect:	Semestrul european – raport de sinteză 2021

În continuare, se pune la dispoziția delegațiilor raportul de sinteză pregătit de președinție cu privire la concluziile adoptate de Consiliu vizând Strategia anuală privind creșterea durabilă pentru 2021 și Raportul privind mecanismul de alertă, precum și cu privire la discuțiile purtate cu ocazia mai multor videoconferințe ministeriale informale vizând semestrul european 2021 și Mecanismul de redresare și reziliență, în timpul primei etape a semestrului european.

Context

Comisia a lansat ciclul semestrului european 2021 la 17 septembrie 2020, odată cu publicarea Strategiei anuale privind creșterea durabilă pentru 2021 ¹, care conține orientări strategice pentru implementarea Mecanismului de redresare și reziliență. La 18 noiembrie, Comisia a adoptat restul documentelor pentru pachetul de toamnă al semestrului european 2021: „Sprijinirea unei redresări sustenabile și incluzive, într-un climat de mare incertitudine” –

- Raport privind mecanismul de alertă 2021 ², care identifică 12 state membre care urmează să facă obiectul unui bilanț aprofundat în 2021;
- propunerea de raport comun privind ocuparea forței de muncă ³, care analizează impactul pandemiei de COVID-19 asupra ocupării forței de muncă și asupra situației sociale din Europa;
- proiectul de recomandare pentru o recomandare a Consiliului privind politica economică a zonei euro (Recomandarea privind zona euro) ⁴, prin care statele membre din zona euro sunt invitate să ia măsuri pentru a obține o creștere durabilă și favorabilă incluziunii și pentru a stimula competitivitatea; mai sunt incluse orientări de politici cu privire la prioritățile pe care statele membre din zona euro ar trebui să le urmărească în planurile lor de redresare și reziliență.

Pachetul mai include avize privind proiectele de planuri bugetare pentru statele membre din zona euro, o comunicare privind situația bugetară din România, un raport privind supravegherea mai strictă pentru Grecia și rapoarte privind supravegherea ulterioară aplicării programului pentru Cipru, Irlanda, Portugalia și Spania.

Strategia anuală privind creșterea durabilă prezintă o prognoză economică bazată pe previziunile economice din vara anului 2020, care anticipează că economiile UE și economia zonei euro se vor redresa în 2021, după o contracție în 2020. Analiza a fost confirmată ulterior de cele mai recente previziuni economice ale Comisiei Europene, și anume previziunile din iarna anului 2021, elaborate în februarie. Se recunoaște că prognoza economică depinde în mod covârșitor de evoluția pandemiei și de restricțiile impuse activităților economice pentru a o controla, precum și că sprijinul în materie de politici la nivel național și la nivelul UE va fi esențial pentru obținerea unei redresări.

¹ Documentul 10887/20.

² Documentul 13059/20.

³ Documentul 13251/20.

⁴ Documentul 13060/20.

Strategia anuală privind creșterea durabilă prezintă orientări strategice pentru implementarea Mecanismului de redresare și reziliență. Planurile naționale de redresare și reziliență devin principalul document de referință cu privire la inițiativele în materie de politici, orientate spre viitor, ale statelor membre. Fiecare plan trebuie să includă agenda națională de reforme și investiții, să fie corelat cu provocările și prioritățile relevante specifice țării în cauză și identificate în contextul semestrului european, să fie consecvent cu obiectivele UE în materie de politici și să se concentreze pe tranziția verde și pe cea digitală. Cele patru dimensiuni – durabilitatea mediului, productivitatea, echitatea și stabilitatea macroeconomică – rămân principiile directe pe care se bazează planurile de redresare și reziliență ale statelor membre.

La fel ca în anii precedenți, Consiliul a adoptat Concluzii privind Strategia anuală privind creșterea durabilă⁵ (la 6 noiembrie 2020). Consiliul a convenit că, în contextul recesiunii bruște și profunde provocate de pandemia de COVID-19, este esențial să protejăm cetățenii, sănătatea și locurile lor de muncă. Acesta a subliniat, pe de o parte, că buna funcționare a pieței unice este esențială pentru a asigura o redresare rapidă, o concurență loială și pentru a preveni perturbarea lanțurilor valorice transfrontaliere și a liberei circulații a lucrătorilor și a bunurilor, precum și pentru a îmbunătăți condițiile socioeconomice și, pe de altă parte, că va fi nevoie ca planurile de redresare și reziliență să fie aliniate la prioritățile convenite. În acest context, Consiliul a invitat statele membre să instituie mecanisme de guvernare adecvate pentru punerea în aplicare eficientă și corespunzătoare a planurilor de redresare și reziliență.

Consiliul încurajează ferm statele membre să urmărească seturi coerente de reforme și investiții esențiale, abordând provocările structurale naționale, inclusiv cele reflectate în recomandările specifice fiecărei țări adresate statelor membre în ciclurile semestrului din 2019 și 2020, precum și sprijinind creșterea durabilă și favorabilă incluziunii și reziliența.

Luând act de intenția Comisiei de a înlocui rapoartele de țară ale semestrului european din 2021 cu documente analitice de evaluare a fondului planurilor de redresare și reziliență, Consiliul a subliniat importanța menținerii de discuții orizontale în cadrul comitetelor relevante implicate în semestrul european.

Miniștrii au mai subliniat importanța garantării supravegherii multilaterale în cadrul semestrului european, în ciuda schimbărilor din ciclul 2021, și au solicitat revenirea, cât mai curând posibil, la un veritabil proces al semestrului european, inclusiv în ceea ce privește guvernarea acestuia.

⁵ Documentul 12631/20.

În Concluziile sale privind Raportul privind mecanismul de alertă 2021 ⁶ (din 25 ianuarie 2021), Consiliul a recunoscut că o serie de dezechilibre macroeconomice existente sunt agravate de criza provocată de pandemia de COVID-19 și că pot apărea noi riscuri, generate de efectele pandemiei, în special legate de creșterea datoriei private și publice. Consiliul a mai constatat că șomajul urmează să crească, deși politicile de sprijin au atenuat impactul scăderii activității economice, și că se estimează că scăderea productivității muncii va fi condus la o creștere a costurilor unitare ale muncii în 2020. În cele din urmă, Consiliul a solicitat asigurarea unor răspunsuri politice adecvate pentru a aborda dezechilibrele și a spori productivitatea și potențialul de creștere și a subliniat necesitatea unei puneri în aplicare rapide a Mecanismului de redresare și reziliență, inclusiv a planurilor de redresare și reziliență.

La 23 noiembrie 2020, Consiliul a adoptat Concluziile privind aspectele sociale și legate de ocuparea forței de muncă ale Strategiei anuale privind creșterea durabilă ⁷. Miniștrii au salutat răspunsul economic al Uniunii, inclusiv prin instrumentul de redresare Next Generation EU, prin Instrumentul european de sprijin temporar pentru atenuarea riscurilor de șomaj într-o situație de urgență (SURE), precum și prin flexibilitatea sporită în utilizarea fondurilor politicii de coeziune în cadrul Inițiativei pentru investiții ca reacție la coronavirus (CRII și CRII+).

Consiliul a subliniat că semestrul european rămâne un instrument de coordonare eficace pentru asigurarea coerenței agendelor de reformă ale statelor membre. Miniștrii au considerat că Pilonul european al drepturilor sociale ar trebui să servească în continuare drept punct de reper pentru convergența în sens ascendent, în direcția unor condiții de muncă și de viață îmbunătățite în Europa, ghidând coordonarea politicilor sociale și de ocupare a forței de muncă la nivelul Uniunii. Principiile Pilonului european al drepturilor sociale ar trebui să fie puse în aplicare ținând seama în mod corespunzător de competențele respective și statele membre ar trebui să utilizeze fondurile UE substanțiale disponibile pentru reformele și investițiile relevante, atenuând astfel impactul socioeconomic al crizei, accelerând redresarea și sporind reziliența.

⁶ Documentul 5605/21.

⁷ Documentul 13246/20.

Având în vedere semnificativele dimensiuni pe plan social și de ocupare a forței de muncă, Consiliul a încurajat cu fermitate statele membre să includă în planurile lor de redresare și reziliență reforme și investiții esențiale vizând piața forței de muncă, politica socială, asistența medicală și domeniile educației și formării, subliniind faptul că aceste reforme și investiții ar trebui să sprijine redresarea, să promoveze crearea de locuri de muncă și creșterea economică durabile și favorabile incluziunii, precum și să abordeze provocările relevante identificate în recomandările specifice fiecărei țări din 2019 și 2020.

În ceea ce privește Comisia, Consiliul a încurajat-o ferm ca, în strânsă cooperare cu statele membre, să revizuiască sau să elaboreze noi obiective de politică socială și de ocupare a forței de muncă pentru a ghida implementarea principiilor Pilonului european al drepturilor sociale la nivelul Uniunii și la nivelul statelor membre.

La inițiativa președinției, miniștrii responsabili pentru afacerile economice și financiare, pentru ocuparea forței de muncă și afacerile sociale, pentru piața internă și industrie, pentru mediul înconjurător și cercetare au purtat discuții tematice pe teme legate de semestrul european, în contextul planurilor de redresare și reziliență.

La videoconferința informală a miniștrilor economiei și finanțelor din 19 ianuarie 2021, s-a discutat despre principalele caracteristici ale Mecanismului de redresare și reziliență și despre următoarele etape ale acestuia. Miniștrii au făcut schimb de experiență privind pregătirea planurilor de redresare și reziliență. Majoritatea intervențiilor s-au axat pe efectul multiplicator asupra economiei, pe necesitatea concentrării acțiunilor la începutul perioadei, pe nevoia de a asigura asumarea responsabilității pentru proces, inclusiv prin intermediul unui dialog susținut cu partenerii sociali, și, desigur, pe principalele obiective ale planurilor: tranziția verde și cea digitală, coeziunea socială și teritorială, egalitatea de gen, educația, consolidarea sistemelor de sănătate, incluziunea socială, o administrare a sectorului public modernă și digitalizată. Președinția a decis să facă din schimbul de opinii privind implementarea Mecanismului de redresare și reziliență un subiect recurent în cadrul reuniunilor miniștrilor.

La videoconferința informală a miniștrilor economiei și finanțelor din 16 februarie 2021, președinția a oferit o imagine de ansamblu a situației actuale a Mecanismului de redresare și reziliență, iar trei state membre și-au prezentat atât proiectele de planuri de redresare și reziliență, cât și procesul de pregătire a acestora. La 16 martie 2021, cu ocazia videoconferinței informale a miniștrilor economiei și finanțelor, președinția a remarcat că numeroase state membre sunt deja într-un stadiu avansat de pregătire a planurilor lor și a reamintit că redresarea de la nivelul întregii Europe va beneficia de pe urma punerii în aplicare rapide a Mecanismului de redresare și reziliență. Comisia a salutat progresele înregistrate de multe state membre cu privire la planurile de redresare și reziliență de la ultima reuniune, subliniind totodată chestiunile rămase nesoluționate și care trebuie abordate. Deși ar trebui transmise numai planuri pe deplin finalizate, Comisia a făcut cunoscut că salută transmiterile timpurii, astfel încât planurile să poată fi luate în considerare în previziunile de primăvară ale Comisiei și să permită plata prefinanțării la începutul celui de-al doilea trimestru. Trei state membre au ținut prezentări despre conținutul și stadiul de pregătire al planurilor lor de redresare și reziliență.

La 25 februarie 2021, miniștrii responsabili pentru piața internă și industrie au purtat o dezbatere de orientare prin videoconferință cu privire la „Semestrul european – Planurile naționale de redresare și reziliență drept un instrument pentru a realiza obiectivele politicii industriale: consolidarea pieței interne, dubla tranziție și autonomia strategică într-o UE deschisă”.

În termeni generali, miniștrii s-au axat pe importanța tranziției verzi și a celei digitale și pe necesitatea de a spori reziliența economiei UE, mai mulți miniștri referindu-se la importanța proiectelor transfrontaliere, precum și la rolul unor proiecte importante de interes european comun (PIIEC) pentru îmbunătățirea coordonării între statele membre.

O piață unică perfect funcțională și concurența loială sunt precondiții pentru ca Europa să iasă mai puternică și mai rezilientă din criza provocată de COVID-19. Miniștrii au subliniat importanța asigurării liberei circulații a bunurilor și a serviciilor pe piața unică.

Mecanismul de redresare și reziliență a fost perceput ca o ocazie fără precedent nu numai pentru a asigura redresarea și reziliența, ci și pentru a stimula inovarea și pentru a răspunde provocărilor economice, de mediu și societale. Cu toate acestea, finanțarea publică nu ar fi suficientă și trebuie mobilizate investițiile private, o atenție deosebită trebuind să fie acordată IMM-urilor.

Miniștrii au sugerat că este necesară analizarea vulnerabilităților și a dependențelor UE de țările terțe în ceea ce privește bunurile, serviciile, tehnologiile și infrastructura de importanță strategică, precum și că trebuie identificate posibilități de consolidare a lanțurilor valorice globale strategice și de diversificare a surselor externe de aprovizionare, subliniindu-se nevoia de a reduce dependențele critice și de a întări autonomia strategică a UE. Pe de altă parte, mai mulți miniștri au subliniat că economia UE este clădită pe principiul piețelor deschise și se bazează pe norme multilaterale și pe o rețea solidă de acorduri de liber schimb.

La 26 februarie 2021, miniștrii responsabili pentru cercetare au purtat o dezbatere de orientare prin videoconferință cu privire la planurile de redresare și reziliență în contextul Spațiului european de cercetare, fiind acordată o atenție deosebită investițiilor și reformelor.

Miniștrii și-au făcut cunoscută opinia potrivit căreia cercetarea și inovarea trebuie să se afle în centrul redresării economice după criză, nu numai pentru a impulsiona activitatea economică, dar și pentru a accelera tranziția verde și pe cea digitală și pentru a consolida reziliența la nivelul întregului sistem. Reformele structurale și investițiile inteligente efectuate în contextul planurilor de redresare și reziliență și al Spațiului european de cercetare pot întări în mod semnificativ coeziunea economică și socială a țărilor și regiunilor UE. Mai mult, acestea vor contribui la abordarea provocărilor identificate în recomandările specifice fiecărei țări.

Guvernele naționale trebuie să profite de această ocazie pentru a mobiliza Mecanismul de redresare și reziliență în vederea stimulării investițiilor în cele mai utile active ale Spațiului european de cercetare, cum ar fi îmbunătățirea condițiilor-cadru pentru cercetători, politicile din domeniul științei deschise, infrastructurile de cercetare paneuropene, precum și în vederea maximizării sinergiilor dintre programele Uniunii și dintre acestea și programele naționale.

Planurile de redresare și reziliență pot include o gamă largă de investiții și de reforme vizând cercetarea și inovarea, care pot contribui decisiv la realizarea de progrese în direcția atingerii țărilor de cercetare și dezvoltare și la abordarea tuturor obiectivelor strategice ale Spațiului european de cercetare convenite de Consiliu. Respectivele investiții și reforme ar trebui să contribuie la creșterea rezilienței sistemelor naționale de cercetare și inovare, precum și la îmbunătățirea capacității acestora de a face față provocărilor generate de criza actuală.

La 15 martie 2021, la videoconferința informală a miniștrilor responsabili pentru politicile sociale și de ocupare a forței de muncă s-a purtat un schimb de opinii privind politicile sociale și de ocupare a forței de muncă ale semestrului, în contextul planurilor de redresare și reziliență, pe baza unei note de orientare din partea președinției. Miniștrii și-au exprimat opiniile răspunzând la următoarele întrebări:

1) Cum pot investițiile și reformele în materie de politici care vizează ocuparea forței de muncă și calificările, ca parte a planurilor naționale de redresare și reziliență, să stimuleze crearea de locuri de muncă de calitate și tranzițiile, mai ales în direcția economiei verzi și digitale (în conformitate cu Recomandarea Comisiei referitoare la un sprijin activ eficace pentru ocuparea forței de muncă și cu Recomandarea Consiliului privind Garanția pentru tineret consolidată), în scopul efectuării trecerii de la măsurile de urgență la schimbări structurale?

2) Cum se poate garanta că investițiile și reformele în materie de politici sociale incluse în planurile naționale vor sprijini o redresare echitabilă, incluzivă și durabilă, care să nu lase pe nimeni în urmă?

Numeroși miniștri au recunoscut că aspectele sociale și legate de ocuparea forței de muncă ar trebui să se afle în centrul planurilor naționale de redresare și reziliență și au dat exemple de reforme în materie de politici.

Miniștrii au fost de acord că statele membre intră într-o fază de tranziție de la măsuri de urgență și temporare, la reforme structurale ale pieței forței de muncă și ale sistemelor sociale. Politicile sociale și de ocupare a forței de muncă trebuie să se afle în centrul planurilor naționale de redresare și reziliență, pentru a se garanta o redresare incluzivă, echitabilă și durabilă, care să nu lase pe nimeni în urmă. Numeroși miniștri au subliniat necesitatea de a le asigura lucrătorilor și șomerilor competențele relevante pentru ca aceștia să poată face față noilor provocări de pe piața forței de muncă, în contextul dublei tranziții. Mai ales tinerii, femeile și grupurile defavorizate trebuie să aibă acces la formări special concepute pentru a le îmbunătăți competențele și pentru a le permite să se adapteze la evoluția pieței forței de muncă sau pentru a sprijini tranziția lor către alte sectoare mai verzi.

În plus, mai mulți miniștri au reamintit că sistemele naționale de protecție socială trebuie să devină mai reziliente: sistemele de protecție socială incluzive și durabile sunt esențiale pentru asigurarea unor venituri adecvate și pentru furnizarea de servicii, în special pentru persoanele care au cel mai mult nevoie de acestea. Sub acest aspect, statele membre urmăresc să garanteze un acces adecvat la servicii de calitate și la prețuri abordabile, inclusiv în domeniul educației, asistenței medicale, îngrijirii pe termen lung și asigurării de locuințe pentru toți.

Miniștrii au recunoscut că semestrul european rămâne principalul instrument de coordonare pentru punerea în aplicare și monitorizarea politicilor sociale și de ocupare a forței de muncă. Din acest motiv, ei au insistat asupra menținerii rolului fundamental al EPSCO și al grupurilor sale de pregătire atunci când vine vorba de viitorul procesului semestrului european, fără a compromite dimensiunea socială a ciclului semestrului european. În mod deosebit, numeroși miniștri au subliniat nevoia revenirii foarte rapide la un veritabil ciclu al semestrului european.

Cu ocazia videoconferinței informale a miniștrilor mediului din 18 martie 2021, a fost purtat un alt schimb de opinii privind semestrul european, care s-a axat pe contribuția planurilor de redresare și reziliență la tranziția verde și pe viitorul semestrului european din perspectiva mediului înconjurător.

Miniștrii au atras atenția asupra caracterului neobișnuit al exercițiului 2021 al semestrului european, care își propune să asigure coordonarea cu Mecanismul de redresare și reziliență, și au reiterat că semestrul european prezintă ocazia unică de a integra preocupările legate de mediu în politicile mai ample privind economia și investițiile. În acest sens, miniștrii au salutat Strategia anuală privind creșterea durabilă pentru 2021, întrucât aceasta valorifică pe deplin strategia de creștere de anul trecut, bazată pe Pactul verde european și pe conceptul sustenabilității competitive.

S-a constatat un sprijin puternic în favoarea țintei planurilor de redresare și reziliență de a aloca un procent de 37 % obiectivelor privind clima și biodiversitatea, precum și în favoarea principiului de „a nu aduce prejudicii semnificative”. Unele delegații și-au exprimat însă îngrijorarea cu privire la punerea în aplicare a acestui principiu și au ridicat semne de întrebare cu privire la modul în care Comisia ar urma să evalueze această punere în aplicare și contribuțiile proiectelor la ținta de 37 %.

Având în vedere alegerile dificile și deciziile complexe care vor urma, miniștrii au căzut de acord că semestrul european rămâne cel mai bine adecvat mecanism pentru coordonarea politicilor economice și sociale, pentru identificarea provocărilor structurale majore în materie de politici și pentru monitorizarea punerii în aplicare a reformelor, dar și pentru urmărirea progreselor realizate în direcția atingerii obiectivelor de dezvoltare durabilă relevante și a ȋintelor globale ale Pactului verde european.

În acest sens, miniștrii au recunoscut că, deși redresarea pe termen scurt trebuie considerată o prioritate, nu trebuie contestate angajamentele pe termen lung în direcția unei economii mai durabile. După cum au declarat miniștrii, UE trebuie să se asigure că „solicitările la care este expusă natura nu depășesc capacitatea acesteia de a răspunde nevoilor”. Este important ca viitoarele exerciții ale semestrului european să mențină astfel de angajamente și obiective legate de mediu și climă.

Acordând recunoașterea cuvenită dimensiunii parlamentare a semestrului european, președinția a participat la dezbaterile în comun a Parlamentului European privind semestrul european (10 martie 2021) și a organizat, împreună cu Parlamentul European, o conferință privind semestrul european și o conferință interparlamentară privind stabilitatea, coordonarea economică și guvernanta în Uniunea Europeană, în cursul Săptămânii parlamentare europene (22 februarie 2021).